

L'important llegat d'Archie Cochrane

Xavier Bonfill

Director
Annals de Medicina

enguany es compleix el 50è aniversari de la publicació del llibre d'Archibald Cochrane (1909-1988) *Effectiveness and Efficiency. Random reflections on Health services*¹⁻³ (1972), un conjunt d'idees, crítiques i propostes que sens dubte han tingut des de llavors una enorme influència en l'organització i l'avaluació dels serveis de salut i en la pròpia pràctica assistencial de tot el món. Per això, en el marc del 25è aniversari del Centre Cochrane Iberoamericà que hem celebrat fa poques setmanes a Barcelona, varem repassar, amb diverses persones coneixedores de la seva trajectòria i de les seves aportacions, quin ha estat el seu llegat en aquest mig segle. Els mateixos ponents han adaptat les seves intervencions i les teniu disponibles al **Vidre i mirall**. En la meua opinió, Archie Cochrane, per la seva sensibilitat humana i social, per les seves contribucions fonamentals a l'Epidemiologia i a la Medicina, pel seu impuls dels assaigs clínics controlats, per la seva visió estratègica dels serveis sanitaris, per ser inspirador de la Col·laboració Cochrane..., pot ser considerat un dels metges i sanitaris més visionaris i influents del segle xx⁴. La seva solidaritat, la seva actitud crítica i el conjunt del seu pensament segueixen particularment vigents i, ara com llavors, encara molt necessitats de dur-se a la pràctica.

En certa manera, la creació de la xarxa *Estudiantes por la Mejor Evidencia* (ExME) que ens expliquen a **Roda contínua...** està emparentada amb les propostes d'Archie Cochrane d'estendre el pensament crític arreu. I on millor espai per fer-ho que entre els qui s'estan formant a les diverses professions sanitàries en mig de tantes incerteses i alhora de tant nou i bon coneixement barrejat amb el que és inútil i/o esbiaixat?

També a **Roda**, des del Sindicat Metges de Catalunya, insisteixen en la necessària formació que han de tenir els metges i analitzen la seva repercussió cara a una possible

recertificació. Igualment, a la mateixa secció i dintre de la col·lecció de Seguretat del pacient, ens podem documentar de l'experiència del Consorci Sanitari Integral per aplicar la metodologia *lean healthcare* en la reducció de les ineficiències hospitalàries. També hi trobem el tercer (i darrer) article d'Andreu Segura amb les seves reflexions i propostes sobre la gestió de les epidèmies a partir de l'experiència de la covid-19.

A **Proves i evidències** podem conèixer les línies mestres de la guia que han elaborat des de l'AQuAS per implementar projectes d'atenció sanitària basada en el valor i així millorar l'adequació.

A **Sense amnèsia**, E. Guardiola i J.-E. Baños dediquen l'Eponímia a la figura del Dr. Valls i Conforto i al seu paper en la microbiologia catalana de la postguerra civil i a la síntesi de la bornina, fong o substància amb propietats penicil·líniques. Per la seva banda, G. Permanyer i J. M. V. Pons ens rescaten la figura de Rudolf Virchow en la seva traducció de l'article de J. P. Mackenback on l'autor repassa i actualitza els aspectes socials de la Medicina i la Salut Pública. Precisament, a **De llibre**, G. Casino complementa bé aquestes reflexions amb la seva ressenya del llibre de Miquel Porta *Epidemiologia cercana* i J. A. Caylà ens destaca la importància del *Diccionari multilingüe de la COVID-19* editat per la Fundació Dr. Antoni Esteve i el TERMCAT.

Amb aquest número acabem l'any 2022, que ens ha portat molts neguits i preocupacions però segur que també moments feliços i renovades esperances. Tant de bo en siguin més l'any 2023. Bones Festes!

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. Cochrane AL. Effectiveness and efficiency. Random reflections on health services. London: The Rock Carling Fellowship; 1971; The Nuffield Provincial Hospitals Trust; 1972.
2. Cochrane AL. Eficacia y eficiencia: reflexiones al azar sobre los servicios sanitarios. Barcelona: Salvat; 1985.
3. Cochrane AL. Efectividad y Eficiencia: reflexiones al azar sobre los servicios sanitarios (trad. 2a ed.). Barcelona: Centro Cochrane Iberoamericano y Fundación Salud, Innovación y Sociedad; 2000.
4. Bonfill i Cosp X. Síntesi i revalorització del pensament d'Archie Cochrane (1909-1988). Revista de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. 2021;36(1):25-32. Consultable a: http://ramc.cat/wp-content/uploads/2021/06/RAMC_2021_36_1.pdf. Accés el 24 d'octubre de 2022.

Correspondència: Dr. Xavier Bonfill
Servei d'Epidemiologia Clínica i Salut Pública
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau
C/ Sant Antoni M. Claret, 167
08025 Barcelona
Tel. 935 537 810
Adreça electrònica: xbonfill@santpau.cat